

Integrera anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten

Att förstå och möta anhörigas situation och behov

Regeringen beslutade i april 2022 om en nationell anhörigstrategi till stöd för kommuner och regioner

Syfte:

Stödja kommuner och regioner att stärka anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

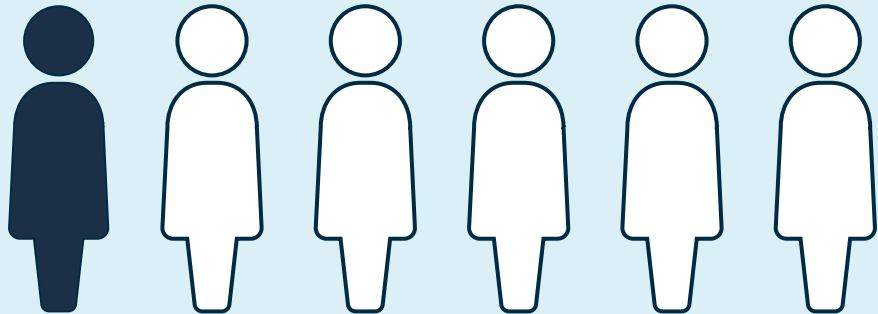

Göra stödet till anhöriga mer individanpassat och likvärdigt över landet.

**Därför är
anhörigperspektivet
viktigt**

De flesta stödjer någon gång i livet någon som står dem nära

- En stor andel av Sveriges vuxna befolkning, ungefär var sjätte person, **ger vård eller stöd till någon de står nära** på grund av sjukdom, hög ålder eller funktionsnedsättning.
- Befolkningsstudier har visat att personer som regelbundet ger vård eller stöd till någon de står nära **har sämre upplevd hälsa** än övriga befolkningen.

Anhöriga fyller en viktig samhällsbärande funktion

- En kostnadsanalys har visat att det skulle kosta 194 miljarder kronor per år att ersätta anhörigas insatser med offentlig vård och omsorg, om den skulle utföras av personer med lön som motsvarar undersköterskelön.
- Detta bekräftar att vård och stöd som anhöriga ger till dem som står dem nära innebär **stora besparingar och en avlastning för den offentliga vården och omsorgen.**

Vad innebär anhörigperspektivet?

- **Anhörigperspektivet är ett förhållningssätt** bland chefer och medarbetare inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten.
- Det är inte detsamma som konkreta stödinsatser till anhöriga.

Det grundläggande är att chefer och medarbetare:

- **ser och lyssnar** på den anhörige
- håller den anhörige **informerad** om den enskildes hälsa, vård och omsorg
- har kännedom om vilket **stöd** och vilken **vård** som den anhörige ger och hur den anhöriges **livssituation** ser ut
- tar tillvara på den anhöriges **kunskaper och erfarenheter**
- uppmärksammar den anhöriges **eget behov av stöd**.

**Frivillighet är en
utgångspunkt**

3

- En grundläggande princip – **anhörigas insatser och delaktighet ska alltid bygga på frivillighet.**
- Viktigt att frågor om frivillighet **återkommer** i hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens dialoger med anhöriga eftersom livssituationer förändras.

- Ett anhörigskap som inte är frivilligt och som dessutom innebär ett alldeles för krävande ansvar innebär **stora risker för den anhöriges hälsa.**
- Detta får i sin tur följder både för den enskilde, vården och omsorgen.

Samhällets ansvar för stöd till anhöriga

4

- **Kommunerna har skyldighet enligt socialtjänstlagen att erbjuda stöd** till anhöriga som ger vård eller stöd till någon de står nära som är långvarigt sjuk eller äldre eller som har funktionsnedsättning.
- **Regionerna har ett ansvar att förebygga ohälsa.** I detta arbete ingår att arbeta hälsofrämjande och identifiera personer och grupper som riskerar att drabbas av ohälsa.

- Kommuners och regioners stöd till anhöriga **skiljer sig åt över landet**. Det betyder att anhöriga med likartade behov erbjuds stöd av olika form och kvalitet och omfattning beroende på var de bor.

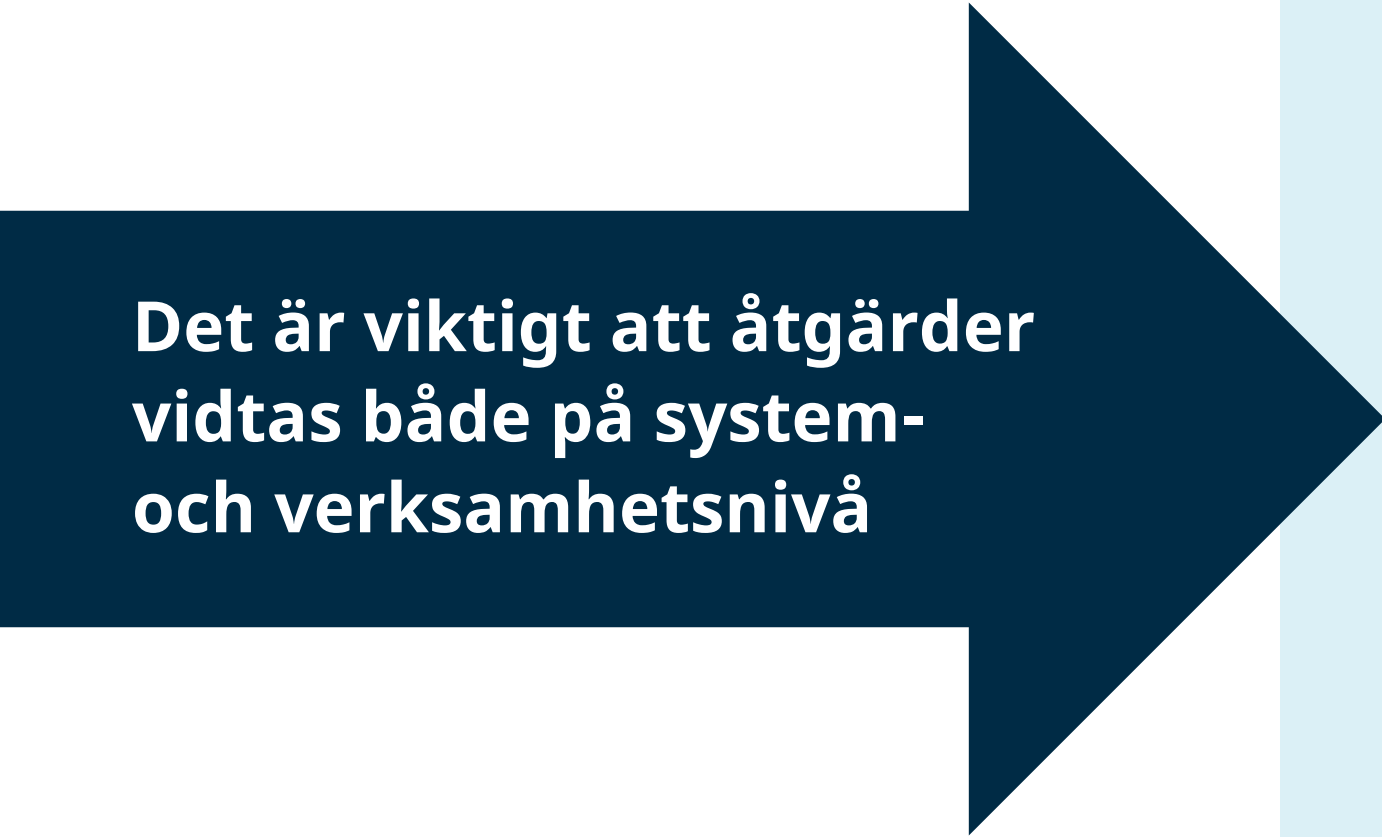

Civila samhällets organisationer

- Många organisationer i det civila samhället **ger på olika sätt stöd till anhöriga.**
- De kan **bistå hälso- och sjukvården och socialtjänsten** med kunskap om vad det innebär att leva med olika sjukdomar eller funktionsnedsättningar samt om anhörigas behov.
- Organisationerna är en **viktig samverkanspart** för kommuner och regioner

Det är avgörande för anhöriga och den enskilde hur väl vården och omsorgen fungerar

- När **vården och omsorgen** och **samordningen** mellan olika aktörer **brister** tvingas anhöriga ta ett allt större **ansvar**.
- Anhörigperspektivet **beaktas inte alltid** inom alla hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens verksamheter.

**Det är viktigt att åtgärder
vidtas både på system-
och verksamhetsnivå**

- **ledning och styrning**
- **kunskap och kompetens**
- **samverkan och samordning**

Så kan anhörigperspektivet integreras

Ett väl fungerande stöd till anhöriga kan vara ett sätt att förebygga framtida behov av mer kostsamma insatser

Kommuner och regioner behöver anamma en

- **proaktiv**
- **individanpassad**
- **förebyggande ansats**

i arbetet med att uppmärksamma anhörigas behov

Viktiga förutsättningar för att stärka anhörigperspektivet

- Anhörigperspektivet ska inte behandlas som ett separat ämnesområde. Det är **ett förhållningssätt** som måste **integreras** i hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens verksamheter om det ska ge resultat.
- Det behövs en **politisk förankring** på kommunal och regional nivå om en **prioritering** av anhörigperspektivet, för att kunna integrera perspektivet i hela hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

- **Hållbara strukturer, policys, riktlinjer och rutiner** måste finnas för att integrera, behålla och följa upp anhörigperspektivet.

- **Samverkan och samordning** mellan olika vård- och omsorgsaktörer **måste fungera** för att anhöriga inte ska behöva ta en koordinerande roll.

- **Resurser** behöver avsättas för att **medvetandegöra och utbilda** chefer och medarbetare.
- **Bättre kunskaper behövs** om bland annat vad det innebär att arbeta utifrån
 - helhetsperspektiv
 - jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv
 - interkulturella aspekter

Kunskapsstödet i sin helhet

Läs mer på [Kunskapsguiden.se](https://kunskapsguiden.se) under temat "Anhörigperspektiv i socialtjänsten och hälso- och sjukvården"